

แนวทางการบูรณาการ การจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพ
ชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน จังหวัดน่าน

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก เรืองฤทธิ์ ราชอินทร์
รองเสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 38

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2567

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการบูรณาการ การจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชน เพื่อสร้าง
คุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน

โดย พันเอก เรืองฤทธิ์ ราชอินทร์

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ยุทธนา ชันทอง

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตาม
หลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2567 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัย
ส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีมาก.....

พลตรี

(ทงงศักดิ์ มหาวงศ์)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(ยุทธนา ชันทอง)

ประธานกรรมการ

พันเอก

(พงศ์ศิริ พงศ์อาริยะมงคล)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ปริญญา ฉายะพงษ์)

กรรมการ

พันเอก

(ทัฬหพงศ์ บำเรอราช)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(จันทิรา นาคบุญนำ)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก เรืองฤทธิ์ ราชอินทร์
เรื่อง	แนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน
วันที่	11 กันยายน 2567 จำนวนคำ : 7,890 จำนวนหน้า : 24
คำสำคัญ	การจัดการป่าไม้, การบูรณาการ, กระบวนการมีส่วนร่วม, กฎหมาย, ผลประโยชน์, มั่นคงและยั่งยืน

ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนรวมถึงหน่วยทหารและหน่วยงานด้านความมั่นคง 2) เพื่อร่วมกันเสนอรูปแบบและแนวทางการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนและ 3) นำมาเสนอแนวทางในการบริหารจัดการโดย บูรณาการร่วมกันแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามแนวทางของกฎหมายที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ผลการวิจัยพบแนวทางในการบริหารจัดการในการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนในทุกมิติขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านกฎหมายและการประสานงานและขาดเอกภาพในการดำเนินการที่แท้จริง เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การวิจัยมีข้อเสนอแนะการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกมิติเพียงศูนย์เดียวเท่านั้นโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางอำนวยการประสานงานเพื่อบูรณาการร่วมกันจึงจะสามารถนำไปสู่การอำนวยการบูรณาการทุกมิติกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel. Rueangrit Ratcha-in

TITLE: Guidelines for integrating forest management into community forests to create Stable and sustainable quality of life using the participation process of the Nan Provincial Internal Security Operations Command.

DATE: 11 September: 2024 **WORD COUNT:** 7,890 **PAGES:** 24

KEY TERMS: Forest management, integration, participatory processes, laws, benefits, stability and sustainability

CLASSIFICATION: Unclassified

The research named The “Guidelines for integrating forest management into community forests to create Stable and sustainable quality of life using the participation process of the Nan Provincial Internal Security Operations Command” has the objective to study the problems of integrating all sectors, including military units and security agencies. To jointly propose models and guidelines for forest management to become community forests. The results of the research found that management guidelines for integration of all sectors in every dimension lack personnel with legal knowledge and coordination and lack of unity in actual operations due to limitations in Related Laws The research has a recommendation to use only one center for all dimensions of participatory processes, with local government organizations in the area acting as a coordination center for integration, so that it can lead to integration facilitation. every dimension and every sector to be able to build community networks, create development in every dimension together in unity to be stable and sustainable according to the guidelines of strategy and related laws effectively.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาเป็นอย่างสูงจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านโดยเฉพาะ พลตรี ทนงศักดิ์ มหาวงศ์ ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้กระผมทำเอกสารการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยการทัพบกโดยมี พันเอก ยุทธนา ชันทอง ประธานกรรมการ และอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษาตลอดถึงการให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ รวมถึงให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้กระผมตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณพันเอกพงศ์ศิริ พงศ์อาริยะมงคล หัวหน้ากลุ่มงานนโยบายแผนและการข่าว กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาสนับสนุนข้อมูลเอกสารทางราชการ เอกสารทางวิชาการ รวมถึงสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงการลงนามวิจัยสอบถาม สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่านทุกนาย ที่สนับสนุนข้อมูลสำหรับการจัดทำเอกสารการวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วงเป็นไปด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารการวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ จะยังประโยชน์แก่ผู้ศึกษาค้นคว้า และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบการปฏิบัติงานและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปบูรณาการจัดการป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดน่าน ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน และของหน่วยทหารต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดน่าน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก และกองทัพในอนาคต จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้แด่คณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน รวมถึงคณาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จึงทำให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ฉบับนี้สร้างประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง และขอมอบความกตัญญูกตเวทิตาคุณแต่บิดามารดา เพื่อนนักศึกษาในกลุ่มวิจัยที่ 3 หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 69 ทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
วิธีการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
ประเด็นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพสาเหตุของปัญหา	9
ประเด็นที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	9
ประเด็นที่ 3 การวิเคราะห์ทางเลือกยุทธศาสตร์รูปแบบการจัดการป่าไม้	12
ประเด็นที่ 4 วิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหา	15
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	16
บทที่ 4 บทสรุป	21
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของราษฎรในพื้นที่จังหวัดน่าน ในกรณีพื้นที่อำเภอปอเกลือ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดน่าน มีพื้นที่ประมาณ 523,781.25 ไร่ หรือ 848.34 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.40 ของพื้นที่จังหวัดน่านทั้งหมด¹ พื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกเพื่อทำไร่เลื่อนลอยและทำโฮมสเตย์ ในเขต ป่าไม้และเขตอุทยานแห่งชาติขุนน่าน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ผ่อนปรนให้ราษฎรทำกินและอยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลา นาน ทำให้ราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทำผิดกฎหมายส่งผลให้หน่วยงานนอกพื้นที่เช่นกรม สอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) เข้ามาดำเนินคดีทำให้ราษฎรถูกจับกุมส่งผลกระทบต่อครัวเรือนใน มิติต่างๆ ของชุมชน บ้านสะปันซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลดงพญา อำเภอปอเกลือ จังหวัดน่าน เป็น หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในหุบเขาเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับเขตป่าสงวนแห่งชาติและเป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเป็น ส่วนใหญ่ และราษฎรส่วนใหญ่ มีปัญหาหนี้สิน มีฐานะยากจน มีปัญหาสิทธิที่ดินในการทำกิน การสร้างอาคารที่พักเพื่อการท่องเที่ยวรुकกล้าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีการตัดไม้ทำลายป่ามีการ ทิ้งขยะมูลฝอยจากนักท่องเที่ยวและปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆเพิ่มขึ้นในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.2550-2566) แม้ว่าจะมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ ของตนแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากขาดการบูรณาการร่วมกันของแต่ละหน่วยงาน และติดขัดด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องอาทิ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติป่าสงวน แห่งชาติ พ.ศ.2507 มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และพระราชบัญญัติ เลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ.2545 เป็นต้น² ส่วนราชการที่เข้าไปส่งเสริมได้น้อยเนื่องจากติดขัดด้านกฎหมาย ราษฎรปลูก ข้าวโพดที่มีพ่อค้าคนกลางคอยอำนวยความสะดวกในเรื่องของเมล็ดพันธุ์ที่ปลูกสนับสนุนปุ๋ย สารเคมีต่างๆ ให้ตลอดฤดูกาลของการเพาะปลูก

หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจึงหักค่าใช้จ่าย หากประสบปัญหาภัยแล้งหรือภัยพิบัติอื่นๆเกิดขึ้นพืชไร่ได้รับความเสียหายทำให้ไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้สินได้ ทำให้เกิดภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น จึงทำให้ไม่มีความยั่งยืน แต่ป่าไม้ยังคงถูกทำลายเพื่อทำไร่เลื่อนลอยโดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดถือว่าเป็นการสร้างรายได้ที่รวดเร็วกว่าวิธีอื่น มีการใช้สารเคมีส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทำให้พื้นที่แหล่ง ต้นน้ำลำธารมีสารพิษปนเปื้อน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของราษฎรในพื้นที่

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 อำนวยการ ประสานงาน การปฏิบัติกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงการส่งเสริมให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในพื้นที่ให้มีความเป็นปกติโดยอาศัยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรและจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ³

ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหานี้ จึงได้ทำการศึกษาวิจัย ถึงการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนบ้านสะปันให้สามารถพัฒนาดิน พัฒน่าน้ำ พัฒนาอาชีพ พัฒนาพื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และศึกษาเรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดำเนินการทุกขั้นตอนเน้นการมีส่วนร่วม และการสร้างความตระหนักรู้ให้กับราษฎร โดยอาศัยความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นกว่าเดิม⁴ การบริหารจัดการป่าไม้ของชุมชนอาศัย “การบูรณาการและการมีส่วนร่วม” เพื่อให้ทุกภาคส่วนปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างสังคมความเป็นอยู่ที่มีความสุขแบบพอเพียง ด้วยการออกแบบสร้างต้นแบบการปรับใช้ประโยชน์พื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยวให้เป็นพื้นที่เชิงคุณภาพบูรณาการร่วมกับกรมป่าไม้พัฒนาพื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยนำภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ที่โดดเด่น จากเกลือสินเธาว์โบราณ เช่น การยกทัพจากนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ ของ พระเจ้าติโลกราชเข้าตีนครน่าน ในปี พ.ศ.1993 เพื่อต้องการเกลือและมูลค้างคาว นำไปใช้เป็นยุทธปัจจัยในการรบ เป็นต้น⁵

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่านจึงนำแนวทางกระบวนการมีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 57(1) และมาตรา 57(2) มาเป็นพื้นฐานของการดำเนินการ⁶ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาในมิติที่มีปัญหาร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์ รวมไปถึงรักษาทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้แนวทาง สร้างอาชีพทางเลือกให้กับชุมชน ให้องค์ความรู้ ในการใช้นวัตกรรมและพัฒนาการบริหารจัดการชุมชน ให้กลับมามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงและยั่งยืนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561– 2580 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และเป็นฐานการพัฒนาประเทศในทุกด้าน สามารถอำนวยความสะดวกต่อเศรษฐกิจ สังคมและยังมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ของชุมชน วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในสังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ⁷

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นพื้นที่นาร่องของการศึกษาเรียนรู้ในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะภูมิประเทศและบริบทด้านต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันของจังหวัดน่าน

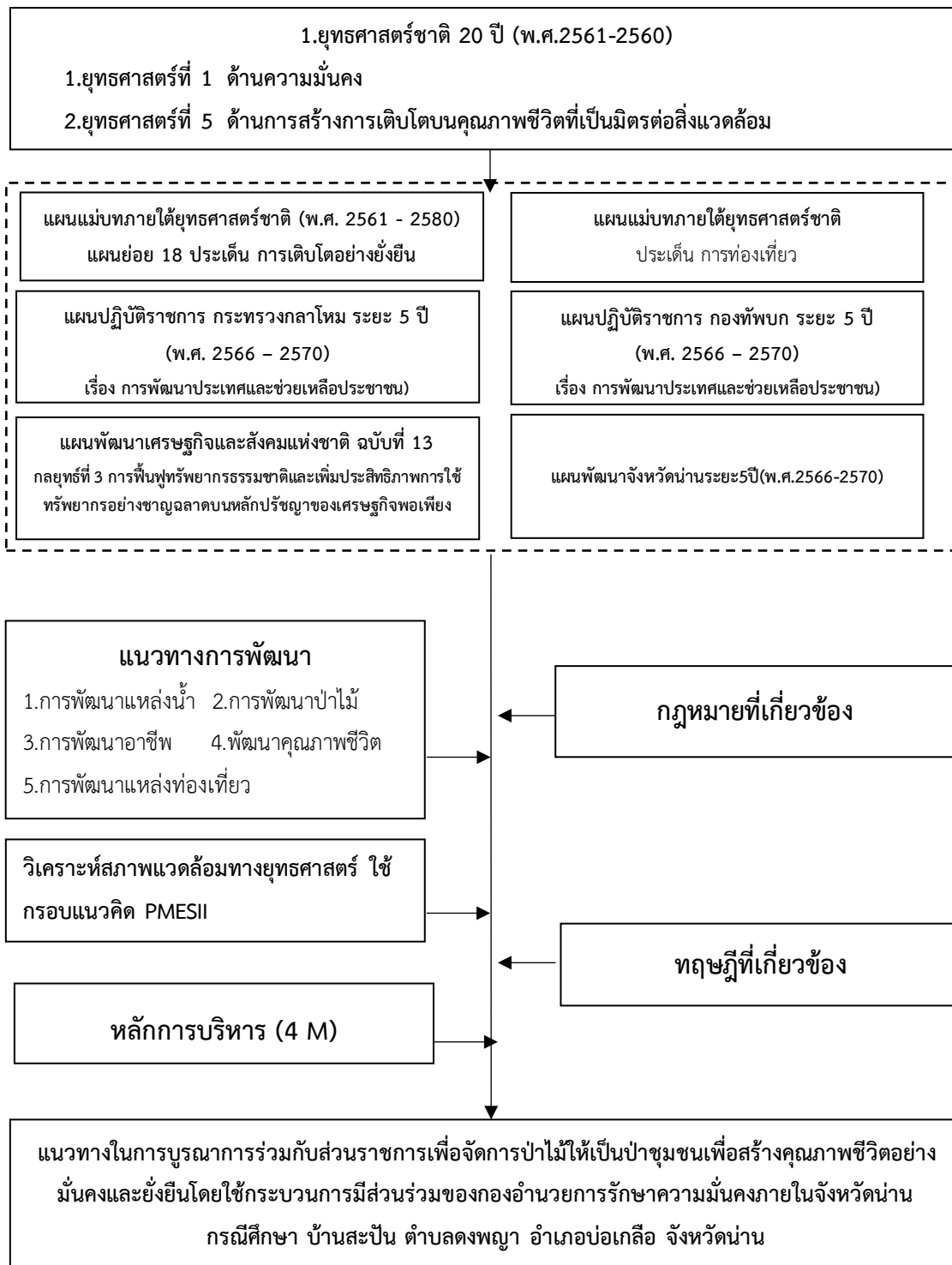
คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาของการบูรณาการร่วมกันในการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชน ของชุมชนบ้านสะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน แบบการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนและจากทุกภาคส่วน มีอะไรบ้าง
2. รูปแบบการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชน ของชุมชนบ้านสะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน และจากทุกภาคส่วน เป็นอย่างไร
3. แนวทางการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชนของชุมชนบ้านสะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนแบบการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชน และจากทุกภาคส่วนรวมถึงหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดน่านสู่การสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและรูปแบบการบูรณาการร่วมกันในการจัดการป่าไม้ เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต ที่มั่นคงและยั่งยืน แบบมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนบ้าน สะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย
2. เพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนในหมู่บ้านสะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ที่ผู้วิจัยกำหนดเป็น พื้นที่ศึกษารูปแบบมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนและจากทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาดิน การพัฒนา แหล่งน้ำ การพัฒนาอาชีพภาคเกษตรกรรมผสมผสานกับการท่องเที่ยว เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน จังหวัดน่าน
3. เพื่อให้ทราบแนวทางหรือวิธีการที่หน่วยงานทหารในพื้นที่จังหวัดน่านรวมถึงทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การจัดการปัญหา การบูรณาการร่วมกันในการจัดการป่าไม้ เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต นำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านอื่นๆเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน จังหวัดน่าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน” ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด โดยการประยุกต์วิทยาการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) และรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) เป็นแนวทางในการวิจัย

2. เนื้อหา และ ขอบเขตของการวิจัยนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยจะสัมพันธ์กับเวลาในการศึกษาของผู้วิจัยในวิทยาลัยการทัพบก ผู้วิจัยได้ใช้ขอบเขตด้านเนื้อหา ด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านประชากร ดังนี้

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1.1 สภาพปัญหาการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชนเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

2.1.2 รูปแบบการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชนเพื่อความมั่นคง และยั่งยืน ตามรูปแบบการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

2.1.3 แนวทางการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชน รูปแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สู่การสร้างคุณภาพชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาคือ พื้นที่ชุมชนบ้านสะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

2.3 ขอบเขตด้านประชากรประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

2.3.1 กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย

2.3.2 กลุ่มชุมชนจัดการป่าต้นแบบ บ้านสะปัน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

2.3.3 กลุ่มเกษตรกรต้นแบบชุมชนบ้านสะพาน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

2.3.4 กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ป่าและกลุ่มโฮมสเตย์ บ้านสะพาน ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

2.3.5 กลุ่มนักท่องเที่ยว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ข้อมูลปฐมภูมิคือข้อมูลที่ได้มาโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการออกนโยบาย กลุ่มชุมชนจัดการป่าต้นแบบ กลุ่มเกษตรกรต้นแบบ กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ป่า และกลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ กลุ่มนักท่องเที่ยว รวมถึงราษฎรผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งใช้ข้อมูลทุติยภูมิคือข้อมูลจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 และยุทธศาสตร์กรมป่าไม้ ระยะ 21 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และแผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว เป็นต้น สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยฉบับนี้ ใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

4. ระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย ในห้วงเดือนพฤศจิกายน 2566 ถึง พฤษภาคม 2567 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาโครงร่างงานวิจัยและเสนอโครงร่างงานวิจัยที่สมบูรณ์ ห้วงเดือนพฤศจิกายน 2566 - ธันวาคม 2566 เก็บรวบรวมข้อมูลห้วงเดือน มกราคม 2567 ถึง กุมภาพันธ์ 2567 ทำการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ในห้วงเดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึง มีนาคม 2567 เขียนรายงานการวิจัย สรุปและทำการอภิปรายผลในเดือนเมษายน 2567 และ แลกผลการศึกษาวิจัยพร้อมกับการจัดทำรูปเล่มที่สมบูรณ์ในเดือนพฤษภาคม 2567

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบูรณาการร่วมกันในการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชนเพื่อความมั่นคง ในรูปแบบการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนและทุกภาคส่วน จังหวัดน่าน

2. ทำให้ทราบถึงรูปแบบและแนวทางในการจัดการป่าไม้เป็นป่าชุมชนเพื่อความมั่นคงตามรูปแบบการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนและทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาดิน การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาอาชีพภาคเกษตรกรรมผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน และทำให้หน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดน่าน สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจตรงตามแผนการปฏิบัติการกองทัพภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่านและหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดน่าน สามารถแสวงประโยชน์งานด้านความมั่นคง และงานด้านการข่าวในพื้นที่จังหวัดน่าน เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นจากการเข้าไปปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายชุมชนทุกเครือข่ายและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

เมื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของภาครัฐ และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการป่าไม้สร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนในพื้นที่วิจัย ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพสาเหตุของปัญหา

1. ด้านทรัพยากรมนุษย์ (Man) ภาคส่วนต่างๆ ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางกฎหมายและไม่มีทักษะในการประสานงาน การแก้ไขปัญหาในการจัดการป่าไม้ จึงไม่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านงบประมาณหรือเงินทุน (Money) ภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่สามารถบูรณาการด้านงบประมาณร่วมกันได้เนื่องจากติดขัดด้านกฎหมาย⁹

3. ด้านทรัพยากรในรูปของวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งของ (Material) ภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนให้กับราษฎรตามความต้องการได้เท่าที่ควรเนื่องจากติดขัดด้านกฎหมาย

4. การบริหารจัดการ (Management) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ที่แท้จริง⁹ การพัฒนาของภาครัฐยังไม่สามารถพัฒนาทุกมิติตรงกับความต้องการของราษฎรได้เนื่องจากติดขัดในด้านกฎหมาย อาจทำให้การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อคน รุ่นต่อไปได้ยาก¹⁰ การจัดการป่าไม้ไม่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลทำให้ราษฎรไม่สามารถรับผลประโยชน์จากป่าร่วมกันได้¹¹

ประเด็นที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

ตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยวิเคราะห์

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ จึงใช้กรอบแนวคิด PMESII (การเมือง, การทหาร, เศรษฐกิจ, สังคม, ระบบข่าวสารข้อมูลและระบบโครงสร้างพื้นฐาน) ดังนี้

1. วิเคราะห์จากสภาพปัญหาที่เกิดจากภาครัฐ

1.1 พลังอำนาจด้านการเมือง (Political Power) รัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองมีนโยบายเป็นของพรรค ดังนั้นแนวทางในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดให้ หากพรรคการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศเปลี่ยนขั้วทางการเมืองแล้วไม่ดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทุกมิติ นอกจากนี้แล้วยุทธศาสตร์ชาติบางประเด็นไม่ได้ มอบอำนาจในการบริหารจัดการให้ท้องถิ่นดำเนินการได้เนื่องจากติดขัดด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐที่มาจากพรรคการเมืองต่างๆ ยังขาดการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติที่ชัดเจนอาจทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระยะยาวให้กับราษฎรได้¹²

1.2 พลังอำนาจด้านการทหาร (Military Power) การพัฒนามิติด้านต่างๆ ให้กับราษฎรในพื้นที่จังหวัดน่าน พลังอำนาจทางด้านการทหารไม่สามารถเข้าดำเนินการในภาวะปกติได้เนื่องจากไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไม่ได้กำหนดและมอบหมายภารกิจตามอำนาจหน้าที่ให้ทหาร และทหารจะเข้าดำเนินการได้เฉพาะ พื้นที่ตามแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงตั้งแต่ฐานราก โดยกระบวนการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงควบคู่ไปกับการดำเนินงานความมั่นคงที่ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายเท่านั้น¹³

1.3 พลังอำนาจด้านเศรษฐกิจ (Economy Power) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามาส่งเสริมการพัฒนาอาชีพการพัฒนาคูณภาพชีวิตยังไม่สามารถจัดสรรงบประมาณภายใต้กรอบของกฎหมายที่มีความต่อเนื่องให้กับราษฎร จึงทำให้การพัฒนาหยุดชะงักลงได้ส่งผลกระทบด้านการเงินและปัญหาหนี้สินของราษฎรที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมของภาครัฐได้เพิ่มมากขึ้น

1.4 พลังอำนาจด้านสังคมและจิตวิทยา (Socio-Psychology Power) ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ป่าวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะทางเศรษฐกิจ การบริโภคเพิ่มขึ้นทำให้เพิ่มพื้นที่ทำกินเพิ่มขึ้นมีการใช้สารเคมี การใช้ยาฆ่าแมลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยซึ่งเป็นจิตวิทยาพื้นฐาน ของชุมชนเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและ การพัฒนาด้านอื่นๆ จึงไม่มีประสิทธิภาพ¹⁴

1.5 พลังอำนาจระบบการสื่อสารและสารสนเทศ (Information Communication Technologies) ภาครัฐยังขาดไม่สามารถจัดการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพื้นที่ป่าไม้ในชุมชนได้ชัดเจนบริบทต่างๆ ยังขาดการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง¹⁵ ทำให้ราษฎรในพื้นที่จึงไม่ทราบพื้นที่ป่า และพื้นที่ทำกินชัดเจนทำให้บุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเพื่อการทำกินส่งผลให้นำไปสู่การสูญเสียสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและสุขอนามัยที่คาดไม่ถึงได้

1.6 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้กำหนดแผนการพัฒนามิติต่างๆ ไว้เนื่องจากมีข้อจำกัดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่รองรับการขยายตัวของชุมชนโดยเฉพาะระบบสาธารณูปโภค การสนองตอบความต้องการของชุมชนจึงไม่มีประสิทธิภาพ¹⁶

2.วิเคราะห์จากสภาพปัญหาที่เกิดจากคนในชุมชน

ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ป่าไม้ทำอาชีพเกษตรกรรมเพื่อการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเช่นการปลูกข้าวโพด ทำให้มีการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง เพื่อกำจัดและเร่งรัดผลผลิตทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในมิติสังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของชุมชน ปัญหาป่าไม้ส่วนใหญ่มาจากคนในชุมชนต้องแสวงหาสิ่งที่ทำให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด จึงเชื่อว่าการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทำอะไรเลือนลอยเพิ่มขึ้นจะเป็นการเพิ่มพื้นที่เพิ่มรายได้มากขึ้นแต่ไม่มองถึงผลกระทบที่ตามมาเช่น ปัญหาน้ำท่วม น้ำหลาก ภูเขาหัวโล้น ดินโคลนถล่ม หมอกควันและไฟป่า เป็นต้น นอกจากนี้แล้วราษฎรมีความสับสนว่าอะไรถูกอะไรผิดเนื่องจากมีกฎหมายบังคับใช้หลายฉบับส่งผลให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้มากกว่าการพัฒนา¹⁷

จากการวิเคราะห์ทั้งสาเหตุของปัญหาและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนในพื้นที่ทำการวิจัย โดยใช้ Swot Analysis สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strength) ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ป่าของชุมชนบ้านสะปันในปัจจุบันเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ ที่ทำลายมากกว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จึงได้ให้ความร่วมมือกับภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกมิติในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิมการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ 18

จุดอ่อน (Weakness) ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้เป็นพื้นที่ทำกินและเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่ทำกินพื้นที่ส่วนใหญ่ผิดกฎหมายทำให้การสนับสนุนเงินงบประมาณจากภาครัฐ ที่จะพัฒนาพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้และภาครัฐขาดการแบ่งพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่อุทยาน พื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ทำกินที่ชัดเจนทำให้ราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจและการที่ภาครัฐให้ราษฎรเข้าทำกินในพื้นที่ป่าโดยอนุโลมนั้นได้สร้างปัญหาที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาเช่นการอ้างสิทธิในการทำกินมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นต้น 19

โอกาส (Opportunity) ภาครัฐได้สำรวจพื้นที่ทำกินในรูปแบบของการจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้กับราษฎรในรูปแบบของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) หากดำเนินการสำเร็จทำให้ภาครัฐสามารถสนับสนุนเงินงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ได้

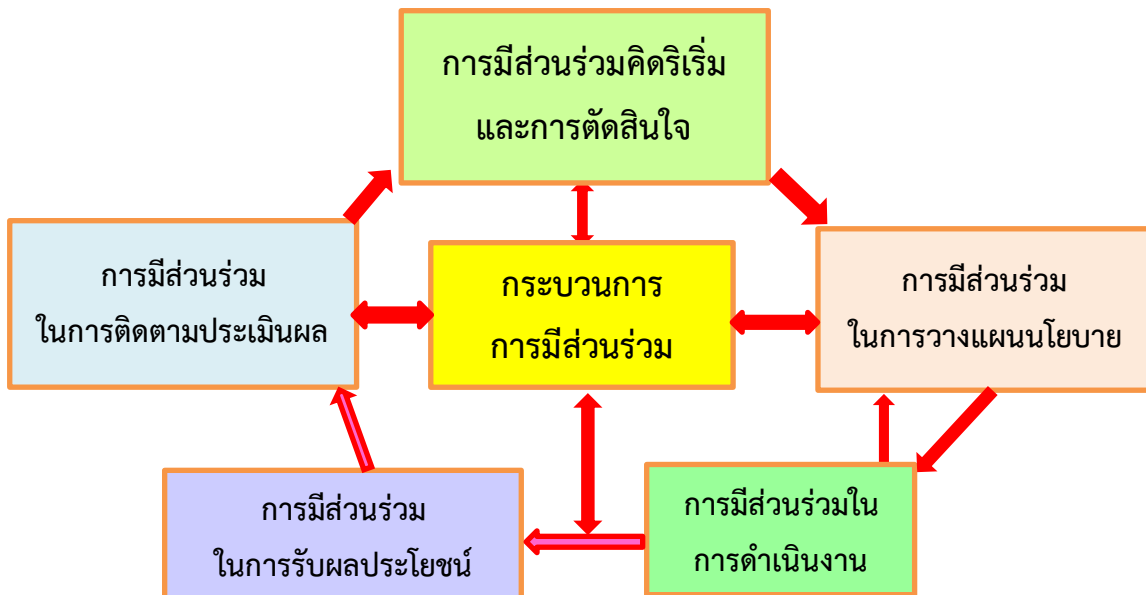
อุปสรรค (Theat) การสนับสนุนโครงการภาครัฐไม่ต่อเนื่อง การจัดสรรเงินงบประมาณทำได้เฉพาะในพื้นที่ตามกฎหมายกำหนดให้เท่านั้นและยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางกฎหมายและการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงกระทบต่อมิติการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของราษฎรในมิติต่างไม่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 3 การวิเคราะห์ทางเลือกยุทธศาสตร์รูปแบบการจัดการป่าไม้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจากเครือข่ายชุมชนทำให้ได้แนวทางเลือกยุทธศาสตร์ในการจัดการรูปแบบของจัดการป่าไม้แบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยเครือข่ายชุมชนและเครือข่ายของทุกภาคส่วนภายใต้กรอบแนวทางตามกฎหมาย ได้ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้กับราษฎรในรูปแบบของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541 เพื่อให้ราษฎรมีพื้นที่ทำกินได้ตามกฎหมายการแก้ไขปัญหาจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น²⁰ ถึงแม้ไม่ได้กรรมสิทธิ์แต่ได้รับการรับรองสิทธิ ภาครัฐสามารถจัดสรรเงินงบประมาณเข้าพัฒนาในในมิติต่างๆจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น²¹

ทางเลือกที่ 2 การกำหนดพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ทำกิน พื้นที่ป่าชุมชน ให้ชัดเจนโดยราษฎรสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทุกมิติ ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง²² ภาครัฐส่งเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับราษฎรในชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ชุมชนของตนเองได้ตามแนวทางของกฎหมายโดยร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์²³ สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยมีราษฎรในพื้นที่เป็นจุดศูนย์กลางโดยมีขั้นตอนตามภาพที่ 2 รูปแบบแผนผังดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วม

ทางเลือกที่ 3 การรักษาพื้นที่ป่าไม้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นการปลูกป่า การบวชป่าการสร้างฝายชะลอน้ำ การใช้ประโยชน์จากการปลูกพืชต่างๆที่สอดคล้องกับกฎหมายและวิถีชีวิตของราษฎรในชุมชน เช่น การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในการดูแลรักษาและบำบัดอาการเจ็บป่วยของโรคต่างๆ ทำให้ราษฎรอนุรักษ์พื้นที่ผืนป่าไว้ใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งน้ำและแหล่งอาหารที่สำคัญ และความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของป่า โดยมุ่งเน้นให้คนอยู่คู่กับป่าต้นน้ำอย่างเกื้อกูลต่อกันที่เหมาะสม²⁴

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทางเลือกทั้ง 3 แนวทางโดยมีปัจจัยภายในคือนำจุดแข็งและจุดอ่อนและปัจจัยภายนอกคือโอกาสและอุปสรรคเพื่อวิเคราะห์หนทางปฏิบัติด้วยเทคนิค TOWS Matrix ได้ดังนี้

กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) การมีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่ทำการวิจัยให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วน โดยให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาและความต้องการตนเองอย่างแท้จริงในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ชุมชนของตนเอง ได้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมของชุมชนรวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาตามแนวทางของกฎหมายโดยราษฎรในพื้นที่สามารถร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจจัดการสร้างและดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ตามที่กล่าวไว้ในทางเลือกที่ 2

กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาปรับปรุงและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพื่อสามารถสนองความต้องการของราษฎรในชุมชน จากภาครัฐผู้ดูแลแก้ไขปัญหาให้ราษฎรเพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยได้รับการรับรองสิทธิในพื้นที่ทำกิน ตามที่กล่าวไว้ในแนวทางเลือกที่ 1 และการรักษาพื้นที่ป่าไม้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้แนวทางที่กฎหมายกำหนดให้ ตามที่กล่าวไว้ในทางเลือกที่ 3

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) การจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้กับราษฎรสามารถใช้พื้นที่ป่าไม้เพื่อการอยู่อาศัยและการทำอาชีพโดยได้รับรองสิทธิตามที่กล่าวไว้ในทางเลือกที่ 1 และแนวทางการจัดสรรพื้นที่ป่าโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามที่กล่าวไว้ในทางเลือกที่ 3

กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) การแบ่งเขตพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่าไม้ให้ชัดเจนตามแนวทางเลือกที่ 2 ภายใต้แนวทางที่กฎหมายกำหนดให้

ประเด็นที่ 4 วิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหา

จากประเด็นที่ 3 การวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์ทำให้ทราบทิศทางที่ชัดเจนของการแก้ไขปัญหาคือจะนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคตของพื้นที่การวิจัยได้²⁵ และการใช้ยุทธศาสตร์เป็นแนวทางของการใช้อำนาจในมิติต่างๆ ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งหากพิจารณาจากแนวคิดของนักวิชาการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยการใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุกและเชิงรับซึ่งตรงกับแนวทางเลือกที่ 2 และการใช้ยุทธศาสตร์เชิงเชิงป้องกันและเชิงแก้ไข ซึ่งตรงกับแนวทางเลือกที่ 1 ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่บ้านสะป็น ตำบลงพงญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เมื่อพิจารณาตามแนวทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมแล้วควรใช้แนวทางตามทางเลือกที่ 1 คือการจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้กับราษฎรในรูปแบบของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ซึ่งรูปแบบการดำเนินงานจะมีความถูกต้องตามกฎหมายแม้ไม่ได้กรรมสิทธิ์แต่ได้รับการรับรองสิทธิตามกฎหมาย ภาคส่วนต่างๆ จะสามารถพัฒนาไปสู่มิติต่างๆ ตามลำดับได้ภายใต้กรอบแนวทางของกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นย่อมนำไปสู่การสร้างประโยชน์สุขของราษฎรที่มั่นคงและยั่งยืนและสนองความต้องการของประชาชนในรุ่นปัจจุบันโดยไม่ทำลายทรัพยากรของคนในอนาคต²⁶

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน ” การวิจัยโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ในการทำวิจัย มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะในพื้นที่ชุมชนบ้านสะปัน ตำบลงพงญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด จากการวิเคราะห์ในบทที่ 2 ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลจากการวิเคราะห์ ได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาการจัดการป่าไม้ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาป่าไม้และพื้นที่ทำกิน

สภาพปัญหาการจัดการป่าไม้ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาป่าไม้และพื้นที่ทำกินของพื้นที่ชุมชนบ้านสะปัน ตำบลงพงญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เกิดมาจากปัญหาและสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 การบูรณาการร่วมกันกับส่วนราชการ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนปัญหาคือขาดการบูรณาการร่วมกันที่แท้จริงทั้งด้านบุคลากร ด้านเงินงบประมาณ ด้านทรัพยากรในรูปของวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งของ และด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานที่ร่วมกันทำงานนั้นต่างก็ทำหน้าที่ในหน่วยงานของตนเองให้สำเร็จโดยไม่คำนึงถึงองค์รวมของการบูรณาการร่วมกันและที่สำคัญคือขาดเอกภาพการบังคับบัญชา โดยเฉพาะการบริหารจัดการในการใช้จ่ายเงินงบประมาณซึ่งแต่ละหน่วยงานก็ทำเพื่อหน่วยงาน

ตนเองเท่านั้นไม่ได้ดำเนินการบริหารจัดการแบบรวมการแต่ละหน่วยงานใช้คำสั่งเฉพาะหน่วยงานของตนเองดำเนินการเท่านั้น ไม่มีศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานหลักในการประสานงานเพื่อการบูรณาการร่วมกัน ดังนั้นการดำเนินงานทุกขั้นตอนจึงไม่สามารถพัฒนาและแก้ปัญหาให้กับราษฎรในพื้นที่ได้เนื่องจากขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการที่ชัดเจน²⁷

1.2 การขาดบุคลากรของทุกภาคส่วนที่มีความรู้ความเข้าใจทางกฎหมายและขาดทักษะในการประสานงาน ประสานการปฏิบัติ ประสานประโยชน์ กับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะราษฎรในพื้นที่ของชุมชนนั้นปัญหาที่สำคัญเกิดจากการไม่บังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนกับผู้กระทำผิดและการที่รัฐได้อนุโลมให้ราษฎรทำกินไปก่อนส่งผลให้เกิดปัญหาในการอ้างสิทธิ์ที่เกิดขึ้นภายหลังได้

1.3 การเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมือง หากว่าพรรคการเมืองที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ จะส่งผลกระทบต่อการเมืองท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาของชุมชน และรัฐจะไม่สามารถพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้กับชุมชนได้ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือระบบสื่อสารและสารสนเทศของภาครัฐขาดระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่สามารถติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ รัฐต้องจัดการที่ดินทั้งระบบเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินด้วยความเป็นธรรมรัฐปัจจุบันยังไม่มีทะเบียนข้อมูลแสดงถึงการครอบครองและการใช้ประโยชน์ในประเภทต่างๆ ให้ชัดเจนและรัฐขาดการบริหารจัดการตามแนวทางของกฎหมายเช่นการไม่ทำการแบ่งเขตพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่าสงวนหรือพื้นที่เขตอนุรักษ์ที่ชัดเจน จึงทำให้มีการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือคนหรือราษฎรในพื้นที่ยังขาดความรู้และความเข้าใจขาดการสร้างจิตสำนึกในการพิทักษ์รักษาป่าต้นน้ำร่วมกันที่แท้จริง ดังนั้นการพัฒนาในทุกมิติของทุกภาคส่วนจะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบและแนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของ กอ.รมน. จังหวัดน่าน จะสามารถบูรณาการร่วมกันได้ กับทุกภาคส่วนภายใต้แนวทางของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องดำเนินการดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชน โดยจัดการป่าไม้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือระบบนิเวศวิทยาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จารีตประเพณีของท้องถิ่น ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและจัดการป่าไม้ เช่น การปลูกป่า การสร้างฝายชะลอน้ำ โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนในกิจกรรมด้วย การใช้ประโยชน์จากการปลูกพืชต่างๆ ที่สอดคล้องกับกฎหมายและวิถีชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมในการประเมินผลทุกมิติ ภายใต้กรอบแนวทางของกฎหมายโดยมีศูนย์อำนวยการสั่งการที่ชัดเจนเพียงจุดเดียว

2.2 รูปแบบการจัดการป่าไม้โดยนำแนวทางตามกฎหมายมาประยุกต์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างมีแผนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน และหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายก็ทำหน้าที่ตามแนวทางของกฎหมายร่วมกันสนับสนุน เช่น สนับสนุนแรงงาน สนับสนุนเงินงบประมาณ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น จึงจะทำให้การจัดการป่าชุมชนเกิดขึ้นโดยมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมในการทำงานที่เสริมสร้างฐานรากของระบบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมช่วยให้กระบวนการจัดการมีความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันของการใช้ทรัพยากรของคนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของป่าไม้ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เสริมสร้างความรู้ให้รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชน โดยนำกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนมาพัฒนาจิตสำนึกร่วมของชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ป่า การรักษาแหล่งทรัพยากรอาหารของชุมชนผลของ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์และเกิดจิตสำนึกร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาทุกมิติของสังคมนำไปสู่การสร้างอาชีพและความมั่นคงทางอาหารผ่านกระบวนการการเปลี่ยนแปลงจากการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการป่าไม้ของชุมชน²⁸

2.3 แนวทางการจัดการป่าไม้ รัฐควรใช้รูปแบบการจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้กับราษฎรในรูปแบบของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เพื่อให้ราษฎรสามารถใช้พื้นที่ป่าไม้ที่มีความถูกต้องตามกฎหมาย แม้ไม่ได้กรรมสิทธิ์แต่ได้รับการรับรองสิทธิโดยไม่ต้องหวาดระแวงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และที่สำคัญจะเป็นแนวทางในการจัดการป่าไม้และพัฒนาป่าไม้ทุกมิติตามลำดับของชุมชนต่อไป นอกจากนี้แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสามารถบริหารจัดการในรูปแบบของแผนพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ ได้ตามอำนาจหน้าที่ จะสามารถทำให้นำเงินงบประมาณไปสู่แนวทางการพัฒนาทุกมิติได้โดยเฉพาะการพัฒนาดิน พัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาพื้นที่ป่า เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการที่แท้จริงของราษฎร

2.4 แนวทางการจัดการป่าไม้โดยการบูรณาการร่วมกันกับส่วนราชการเพื่อจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่และภาคส่วนต่างๆ การบูรณาการต้องใช้แนวทางตามกฎหมายเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานทุกกิจกรรม และทุกมิติเป็นพื้นฐานหลักที่จะนำไปสู่ความสำเร็จโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินงบประมาณต้องมีเอกภาพในการเบิกจ่ายจากหน่วยงานหลักเพียงหน่วยเดียวโดยการใช้และการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของภาคส่วนอื่นๆ ต้องผ่านความเห็นชอบตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอนุมัติให้เพื่อเป็นการรวมการไว้ที่จุดเดียวเท่านั้น จึงจะสามารถบูรณาการทุกมิติกับทุก

ภาคส่วนแบบมีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จและสร้างประโยชน์สุขแก่อาณาจักรได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น²⁹

จากการอภิปรายผลข้างต้น ตามแนวทางการวิเคราะห์สภาพสาเหตุของปัญหา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์ทางเลือกยุทธศาสตร์ เพื่อหาแนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคง และยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รูปแบบและแนวทางในการ บูรณาการร่วมกับส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาดินและการพัฒนาป่าไม้ และหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดน่าน จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้และการพัฒนาในมิติต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับราษฎรให้มีความมั่นคงและยั่งยืนตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้แนวทางตามกฎหมายก็จะก่อให้เกิดการพัฒนาทุกมิติแก่ราษฎรในพื้นที่ทำการวิจัยได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

บทที่ 4

บทสรุป

สรุปผลจากการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลสนับสนุนที่สอดคล้องกับคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน” ที่ได้นำมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบจากการบูรณาการของทุกภาคส่วนผู้วิจัยพบว่าปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน รวมถึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่สามารถที่จะบูรณาการร่วมกันในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ และการบริหารจัดการที่ขาดเอกภาพในการดำเนินการที่แท้จริง ขาดศูนย์อำนวยการที่ใช้ในการประสานงานและประสานการปฏิบัติที่ชัดเจน หากพิจารณาจากกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องแล้วทำให้ทราบถึงการบูรณาการร่วมนั้นมีส่วนสัมพันธ์กับการเมืองคือด้านนโยบายรัฐและการใช้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือทางการเมืองทำให้ขาดความต่อเนื่อง ส่งผลต่อพลังด้านเศรษฐกิจนั้นก็คือทำให้เกิดปัญหาเรื่องตลาดรองรับผลผลิตทำให้กิจกรรมทางการเกษตรแบบดั้งเดิมคือทำไร่เลื่อนลอยบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อเพิ่มที่ทำกินมีการใช้สารพิษ ยาฆ่าหญ้า และแมลงทำให้เกิดมลภาวะที่เป็นพิษทั้งระบบดิน ระบบน้ำ และอากาศเป็นผลเสียต่อระสังคัมจิตวิทยาของชุมชนและระบบการสื่อสารและสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารภาครัฐไม่สามารถทำให้ราษฎรเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงนอกจากนี้แล้วพลังอำนาจด้านทหารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่ติดขัดเรื่องกฎหมายในการเข้าไปดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมของชุมชนการดำเนินการติดขัดด้านกฎหมาย นอกจากนี้แล้วบุคลากรของทุกภาคส่วนขาดความรู้และความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทำให้ไม่สามารถนำกฎหมายมาบังคับใช้ได้ที่มีประสิทธิภาพ

2. วิเคราะห์ความสอดคล้องรูปแบบของการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อจัดการป่าไม้ตามวัตถุประสงค์นั้นต้องมีการปรับแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถบูรณาการในภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการทุกมิติ ร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าไม้ให้สามารถพัฒนาดิน พัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาป่าไม้ให้คนอยู่คู่กับป่า ไม้อย่างเกื้อกูลกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นรูปธรรมที่มีความมั่นคงและยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นจะทำให้ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโต บุกคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสามารถสร้างกลไกความร่วมมือกับทุกภาคส่วนจะส่งผล ให้การพัฒนาทุกมิติรองรับการเปลี่ยนแปลงและจะมีภูมิคุ้มกันอย่างสมเหตุสมผล มีความพอเหมาะพอควรตามความต้องการของราษฎรที่แท้จริงและสามารถใช้เงินงบประมาณในการบูรณาการแบบการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนได้ภายใต้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามไปด้วย

3. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกันกับทุกภาคส่วนเพื่อเป็น แนวทางในการแก้ไขปัญหาตามแนวทางยุทธศาสตร์ที่กล่าวถึง ในบทวิเคราะห์และในบทอภิปราย ผลแล้วนั้นการ บูรณาการและการสร้างความร่วมมือร่วมกัน ผู้วิจัยเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดง พญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน จะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยการประสานงาน ประสานการปฏิบัติ ทั้งในมิติของบุคลากร มิติของเงินงบประมาณ มิติของเครื่องมืออุปกรณ์ กับ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาภายใต้กรอบของกฎหมายทุก ชั้นตอน จึงจะนำไปสู่การพัฒนาความอยู่ดี กินดี มีสุข สร้างความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่ได้ นอกจากนี้แล้วยังเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคม จิตวิทยา ให้ราษฎรในพื้นที่มีความรู้เท่าและรู้ทันรวมถึงการรับบริการจากรัฐทุกมิติเพื่อสร้าง ประโยชน์สุขแก่อาณาราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ผืนป่าอย่างเกื้อกูลกันอย่างมีความสุขภายใต้การ น้อมนำศาสตร์ของพระราชา ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อขนบธรรมเนียมและ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบดั้งเดิมมาเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต³⁰ สอดคล้องตามวิถีพุทธ

ธรรมชาติภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการจัดการป่าไม้ของชุมชนให้มีความเหมาะสมทั้งด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศวิทยา ด้านการสร้างป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างพลังงานอาหารที่ได้จากป่าไม้ก็จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาดินที่มีคุณภาพ พัฒนาแหล่งน้ำ อุปโภคบริโภค พัฒนาป่าไม้ และพัฒนาอาชีพให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ยุทธศาสตร์ที่กล่าวถึงในวัตถุประสงค์ก็จะทำให้ราษฎรในรุ่นปัจจุบันรักษาทรัพยากรอันทรงค่าของแผ่นดินไว้ให้อนุชนรุ่นหลังของชุมชนท้องถิ่นได้มีกินมีใช้ตลอดไปนั่นคือความต้องการของราษฎรในรุ่นปัจจุบันไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นในอนาคตนั่นเอง

จากการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์และการอภิปรายผลทำให้ทราบแนวทางในการบูรณาการร่วมกันกับส่วนราชการและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาจากสภาพปัญหาในรูปแบบและแนวทางการจัดการป่าไม้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่านและหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดน่าน จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและการบูรณาการในการจัดการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดน่าน และพื้นที่ศึกษาวิจัยโดยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีศูนย์รวมของการบูรณาการทุกมิติเพียงศูนย์เดียวเท่านั้นจึงจะสามารถนำไปสู่การอำนวยการบูรณาการทุกมิติกับทุกภาคส่วนให้สามารถสร้างเครือข่ายชุมชนสร้างการพัฒนาทุกมิติสู่ร่วมกันอย่างมีเอกภาพในการสร้างมิติความมั่นคงและยั่งยืนตามแนวทางของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการส่งเสริมอาชีพเกษตรแบบวิถีพุทธ ในการทำประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนจึงจะทำให้ชุมชนในพื้นที่ทำการวิจัยมีความสุขมีความมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า “แนวทางการบูรณาการการจัดการป่าไม้ให้เป็นป่าชุมชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน” ต้องบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่แท้จริงทั้งด้านบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการด้านการเงินการคลัง การบริหารด้านเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของ ศูนย์อำนวยการเพียงแห่งเดียว (one stop service) โดย

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลตงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่านเป็นหน่วยงานรวมศูนย์การบูรณาการทุกมิติ และทุกด้าน แม้ว่าจะยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติตามแนวทางของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเห็นควรปรับปรุงแก้ไขในรูปแบบการทำอาหารหรือ หรือในรูปแบบขอให้ภาครัฐหาแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน และที่สำคัญภาครัฐควร จัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้กับราษฎรในรูปแบบของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ทุกพื้นที่ ที่มีปัญหาในรูปแบบเดียวกันเพื่อให้ราษฎรได้ใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ต่างๆ ได้รับการรับรองสิทธิไม่ต้องหวาดระแวงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเข้าไปดำเนินคดีและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการนำเงินงบประมาณไปใช้จ่ายในการพัฒนามิติต่างๆ ได้ตาม แนวทางของกฎหมาย สำหรับการบังคับใช้กฎหมายควรมีกฎหมายฉบับเดียวเท่านั้นเพื่อป้องกัน ความสับสนในการกระทำที่นำไปสู่การละเมิดกฎหมายโดยรู้ไม่เท่าถึงข้อเท็จจริงได้ของทุกภาคส่วน และที่สำคัญภาครัฐต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในกรณีที่มีการละเมิดบุกรุกพื้นที่ผืนป่าทั้งนี้ ภาครัฐจะต้องแบ่งเขตพื้นที่ป่าให้ชัดเจนมีระบบสารสนเทศที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าศึกษาค้นคว้า ตรวจสอบข้อมูลได้จึงจะทำให้การจัดการป่าไม้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาดิน พัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาป่า ไม้ พัฒนาอาชีพสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เห็นควรทำการวิจัยเพิ่มเติมตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อื่นๆ ที่ ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเปรียบเทียบแล้วนำไปแก้ไข ปัญหาในรูปแบบเดียวกันทุกพื้นที่

2. ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการของการมี ส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เข้าดำเนินการช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับป่า ไม้ โดยให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นๆ เป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวก ประสานงาน ประสานการปฏิบัติ เพียงหน่วยงานเดียวอย่างมีเอกภาพในการบังคับบัญชาในการ บริหารจัดการทุกมิติ ภายใต้กรอบของกฎหมาย และเป็นตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้แนวทางการบูรณาการและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันมีประสิทธิภาพมาก ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. แผนพัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ. 2566 – 2570). (2565).สำนักงานจังหวัดน่าน ศาลากลาง จังหวัดน่าน.
2. บัญชา โชติกำจร. (2566).การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของ ชุมชน บ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. (พระนครศรีอยุธยา).
3. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551.(2551).
ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 125 ตอนที่ 39 ก. 19 กุมภาพันธ์ 2551.กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
4. ประเมิน กาฬภักดี. (2564). แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่
ภาคตะวันออก. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 5(1), 1–27.
5. สรัสวดี อ๋องสกุล.(2561).ประวัติศาสตร์ล้านนา.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์.
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57(1) และมาตรา 57(2),
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. 6 เมษายน 2560. หน้า 15.
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
7. กรมป่าไม้.(2559).ยุทธศาสตร์กรมป่าไม้ระยะ 20 ปี (2560-2579).
8. ทิศนา แคมณี.(2562).ศาสตร์การสอน.(พิมพ์ครั้งที่ 23).กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย.
9. บุญเลี้ยง ทุมทอง.(2559).ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.(พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
10. ทฤษฎีการพัฒนาพื้นที่ป่าไม้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิชัยพัฒนา.
11. พงศ์เทพ สุธีรัฐฉิม. 2560. การติดตาม ประเมินผล ยุทธศาสตร์ แผน โครงการสร้างเสริม
สุขภาพ. สงขลา: สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

12. ทวีวงศ์ ศรีบุรี.(2539).สิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
13. กระทรวงกลาโหม.(2566).แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง แผนระดับที่ 3 ประเภทหนึ่ง (พ.ศ.2566- 2570).(ลับมาก).
14. เดชา หันหาบุญ. (2565).วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 22 ฉบับที่ 64 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.
15. พรพรรณ ประจักษ์เนตร.(2557).ทฤษฎีสื่อสังคม สื่อสังคมออนไลน์ นวัตกรรมการสื่อสารและการขยายพลังอำนาจในการอธิบายของทฤษฎีการสื่อสารจาก "พื้นที่โลกจริง"ไปสู่ "พื้นที่เสมือนจริง".นิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิตยสาร,ปีที่ 1,ฉบับที่ 1 (ก.ค./ธ.ค.2557) หน้า 33-46.
16. เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์.(2536).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ (พบ.ด. (การบริหารการพัฒนา)).กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
17. ปกรณ์ คมขำ.(2557).ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านช่องแคบ ตำบลท่าเสา อำเภอไทยโยค จังหวัดกาญจนบุรี. มหาวิทยาลัยมหิดล/นครปฐม.กรุงเทพฯ:สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
18. นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.(2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. พิมพ์ครั้งที่ 2.เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์.
- 19.วรปรัชญ์ คำพงษ์ และคณะ (2564).การจัดการป่าไม้แบบมีส่วนร่วมจากเครือข่ายชุมชนสู่การสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนจังหวัดน่าน.วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพ-รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- 20.กรมป่าไม้. (2562). การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของสำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า กรมป่าไม้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์กรมป่าไม้.

21. พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒.ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 49 ก. 14 เมษายน 2562. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
22. สุชาติ อินกล้า.(2560). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนหยงสตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.
23. เพิ่มศักดิ์ มกราริรมย์. (2543). ระดับการมีส่วนร่วมตามหลักวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.
24. พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต).(2545).ภาวะผู้นำความสำคัญต่อการพัฒนาคนพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร.
25. อุทัย เลาหวิเชียร. (2544). การบริหาร. (ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
26. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต).(2561).การพัฒนาที่ยั่งยืน(Sustainable Development).นครปฐม : วัดญาณเวศกวัน.
- 27.สมยศ นาวิการ.(2525).การบริหารแบบมีส่วนร่วม.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- 28.อภิเดช หมิ่นน้อย. (2548) การมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา : ป่าชุมชน ป่าดงนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ .ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- 29.ทิตนา แคมมณี.(2548).รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย.พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- 30.สนธยา พลศรี. (2545). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก เรืองฤทธิ์ ราชอินทร์
วัน เดือน ปีเกิด	1 มิถุนายน 2518
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2537	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 35
พ.ศ. 2542	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเครื่องกล โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 46
พ.ศ. 2553	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 88
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2542 – 2544	ผู้ตรวจการณ์หน้า กองร้อยทหารปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่7
พ.ศ. 2553 – 2554	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2554 – 2555	นายทหารยุทธการและการฝึก กรมทหารปืนใหญ่ที่21
พ.ศ. 2557 – 2558	ผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่38
พ.ศ. 2559 – 2566	หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง มณฑลทหารบกที่38
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2567	รองเสนาธิการ มณฑลทหารบกที่38